21 පාඩම - මිණි ගණ සදෙස් වැනුමෙන්

සන්දේශයක් යනු කුමක් ද ? සන්දේශයක ප්‍රධාන ලක්ෂණ මොනවා ද? සන්දේශ කාව්‍යයේ ආරම්භය හා විකාශනය කෙසේ සිදු වූවක් ද? මේ ගැන අපි කෙටියෙන් විමසා බලමු.

සන්දේශයක් යනු පණිවිඩයකි. හසුන, අස්න, ආරංචිය, ආඥාව යන අර්ථ සඳහා ද මේ වචනය යෙදේ.

සන්දේශ ලක්ෂණ

- ප්‍රේෂක - යවන්නෙක්
- කාරක - ගෙනයන්නෙක්
- ග්‍රාහක - ලබන්නෙක්
- සන්දේශය - කිවයුත්තක්

මෙම ලක්ෂණ සතරින් යුක්ත නම් සන්දේශයක් ලෙස දැක්විය හැකිය. අතීතයේදී සතුන් මෙන්ම අචේතනික වස්තූන් අත ද මේ පණිවිඩ යැවීම සිදු වී ඇත. “සංස්කෘත මහා කවි කාලිදාසගේ ‘මේඝදූතය’ ” ප්‍රථම සන්දේශය ලෙස පිළිගැනේ.

සන්දේශ කාව්‍ය පරිශීලනය කිරීමෙන් ඒවායේ දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන ලක්ෂණ කිහිපයකි.

- ✓ ප්‍රසිද්ධ පුරුෂයකු හෝ ස්ත්‍රියක එහි කතෘ නායකයා වීම.
- ✓ දූතයා උසස් වංශයකට අයත් වීම.
- ✓ ඉතිහාස කතාවකින් හෝ ආශිර්වාදයකින් ආරම්භ වීම.
- ✓ දූත වර්ණනය, අස්න, මාර්ග වර්ණනය මෙන්ම උදය, සැඳෑ, පුරවැනුම්, රජ වැනුම් ආදිය ඇතුළත් වීම.
- ✓ දූතයාට ආශිර්වාද කිරීම.

සිංහල සන්දේශ ඉතිහාසය ගම්පොළ යුගයේ ලියැවුණු මයුරය හා තිසරය සිංහල සන්දේශ සාහිත්‍යාවලියේ ප්‍රථම බීජ දෙක ලෙස සඳහන් කළ හැකිය.

දැනට විද්‍යාමාන සිංහල සන්දේශයන්හි ඉතිහාසය ප්‍රධාන කාල පරිච්ඡේද දෙකක් ලෙස දැක්වීමට පුළුවන්.

1. කෝට්ටේ යුගයේ අවසානය වන තෙක් ලියැවුණු සන්දේශ
2. කෝට්ටේ යුගයෙන් පසුව ලියැවුණු සන්දේශ

එම සන්දේශ අපි මෙසේ වගු ගත කරමු.

සන්දේශය	යුගය	කතුවරයා	පද්‍ය සංඛ්‍යාව
මයුර සන්දේශය	ගම්පොළ යුගය	කවීශ්වර හිමි	163
තිසර සන්දේශය	ගම්පොළ යුගය	අඥාතය	187
පරවි සන්දේශය	කෝට්ටේ යුගය	ශ්‍රී රාහුල හිමි	203
කෝකිල සන්දේශය	කෝට්ටේ යුගය	ඉරුගල් කුලතිලක	291
සැලළිහිණි සන්දේශය	කෝට්ටේ යුගය	ශ්‍රී රාහුල හිමි	211
ගිරා සන්දේශය	කෝට්ටේ යුගය	අඥාතයි	254
හංස සන්දේශය	කෝට්ටේ යුගය	වීදාගම මෛත්‍රීය හිමි	206

සන්දේශය හා කාලය	දූතයා (කාරකයා)	ප්‍රතිග්‍රාහකයා	පණිවිඩය	ගමන් මග
මයුර සන්දේශය ක්‍රි. ව. 1385 - 1391	මොණරා	උපුල්වන් දෙවි	බුවනෙකබා රජුගේ බිසව ඇතුළු පිරිස රැකදෙන ලෙස ඉල්ලීම.	ගඟ සිරිපුර සිට අත්තනගල්ල, කෝට්ටේ, බෙන්තොට, තොටගමුව, වැලිගම සිට දෙවුන්දර දක්වා.
තිසර සන්දේශය ක්‍රි.ව. 1409 – 1415	හංසයා	උපුල්වන් දෙවි	පැරකුම්බා ඈපාණන් රැකදෙන ලෙස ඉල්ලීම.	දෙවිනුවර සිට වැලිගම, බෙන්තර, කළුතර සිට කැළණිය දක්වා.
පරවි සන්දේශය ක්‍රි.ව. 1430 - 1440	පරවියා	උපුල්වන් දෙවි	පරාක්‍රමබාහු රජුගේ දෙටු දියණිය චන්ද්‍රවතී කුමරියට සැමියකු ලබා දීම.	ජයවර්ධනපුර සිට පානදුර, බෙන්තර හරහා දෙවුන්දර දක්වා.
කෝකිල සන්දේශය ක්‍රි.ව. 1440 - 1446	කොවුලා	උපුල්වන් දෙවි	සපුමල් කුමාරයගේ බලය ස්ථිර කිරීම.	දෙවිනුවර, පැපිලියාන, මීගමුව, මුන්නේශ්වරම් හරහා යාපාපටුන දක්වා.
සැලළිහිණි සන්දේශය ක්‍රි.ව. 1450	සැලළිහිණියා	විභීෂණ දෙවි	පැරකුම්බා රජුගේ දියණිය උලැබා දේවියට දරුවෙකු ලබා දීම.	කෝට්ටෙ ජයවර්ධනපුර සිට කැළණිය දක්වා.
ගිරා සන්දේශය ක්‍රි.ව. 1457 - 1465	ගිරවා	රහල් හිමියන් විසින් නාථ දෙවියන් වෙත	පැරකුම්බා රජු හා බුදු සසුන රැක දීම.	ජයවර්ධනපුර මහා විහාරයේ සිට තොටගමුව දක්වා.
හංස සන්දේශය ක්‍රි.ව. 1457 - 1465	හංසයා	වනරතන හිමි මගින් උපුල්වන් දෙවියන් මුල් කොට සමන්, බෝතිසල්, විභීෂණ ආදි දෙවියන් හට.	සතුරු උවදුරු මැඩ රජුගේ බලය රැක දීම.	ජයවර්ධනපුර සිට වෙළඳගොඩ හරහා කැරගල පද්මානතී පිරිවෙනට

කෝට්ටේ යුගයෙන් පසුව ලියැවුණු සන්දේශ

සන්දේශය	යුගය	කතුවරයා	ගමන් මග	පද්‍ය සංඛ්‍යාව
සැවුල් සන්දේශය	සීතාවක	අලගියවන්න මුකවෙටිතුමා	සීතාවක සිට සබරගමුව දක්වා	204
කැටකිරිලි සන්දේශය	මහනුවර	අතපත්තු මුකවෙටිතුමා	සමනල කන්දේ සිට සබරගමුව දක්වා	103
නීලකොබෝ සන්දේශය	මහනුවර	බරණගනිතුමා	සිටිනා මලුවේ සිට කතරගම දක්වා	148
දිය සැවුල් සන්දේශය	මාතර	ධම්මක්ඛන්ධ හිමි	කඹුරුගමුව සිට කතරගම දක්වා	174
කිරල සන්දේශය	මාතර	කිතලගම දේවමිත්ත	මහනුවර සිට ඇම්බැක්කේ දක්වා	140

මයුර සන්දේශය, පරවි සන්දේශය, හංස සන්දේශය හා සැලළිහිණි සන්දේශය පිළිබඳව මූලික තොරතුරු අපට වගුවෙන් ලබා ගත හැකිය. නියමිත පාඩමට අදාළ සැඳෑ වැනුම් පිළිබඳ අර්ථ විග්‍රහ පෙළ පොත ඇසුරින් අධ්‍යයනය කරන්න.

සන්ධ්‍යා වර්ණනයේ දී කතුවරුන් ඉර බැස යාමත් සඳ, තරු පායා ඒමත් පිළිබඳ අපූර්වත්වයෙන් විස්තර කරයි. එය එසේ වුවද සැලළිහිණි සදෙස් කරු වන තොටගමුවේ ශ්‍රී රාහුල හිමියන්ගේ සැඳෑ වැනුම මධුර මනෝහර පද ලාලිත්‍යත්, අතිශය සජීවී වූ ස්වභාවික සෞන්දර්ය වර්ණනාත්, උපමා භාවිතයේ විචිත්‍රත්වයත්, වර්ණිත වස්තුවට උචිත සේ බස හැසිරවීමත්, පද සංඝටනයත්, ශබ්ධ මාධූර්ය තුළිනුත්, අනෙක් සදෙස් කරුවන්ට වඩා ප්‍රතිභා පූර්ණ කවීත්වයත් පැහැදිළිවම පෙන්නුම් කරයි.

පිටු සැකසුම :- ඒ.වී. චමින්ද විජේකුමාර ආරියදාස මයා